

A scenic forest landscape with a stream, fallen logs, and people walking on a path. The text is overlaid on the right side of the image.

RØ

UDVIKLINGSPLAN

2022 - 2030

INDHOLD

- FORMÅL OG BAGGRUND
- VELKOMMEN TIL VORES RØ
- EKSISTERENDE KVALITETER OG MØDESTEDER
- UDFORDRING OG VISION
- UDVIKLINGSIDEER
- VORES VISIONER
- INDSATSER
- NEDSLAG
- EN DEL AF NOGET STØRRE
- OPLEVELSER KLYNGEN RUNDT
- KOLOFON

FORMÅL OG BAGGRUND

Dette er en udviklingsplan for Rø by og opland. Udviklingsplanen er udarbejdet af Center for Regional- og Turismeforskning gennem inddragelse af lokale borgere og foreninger og i samarbejde med Bornholms Regionskommune.

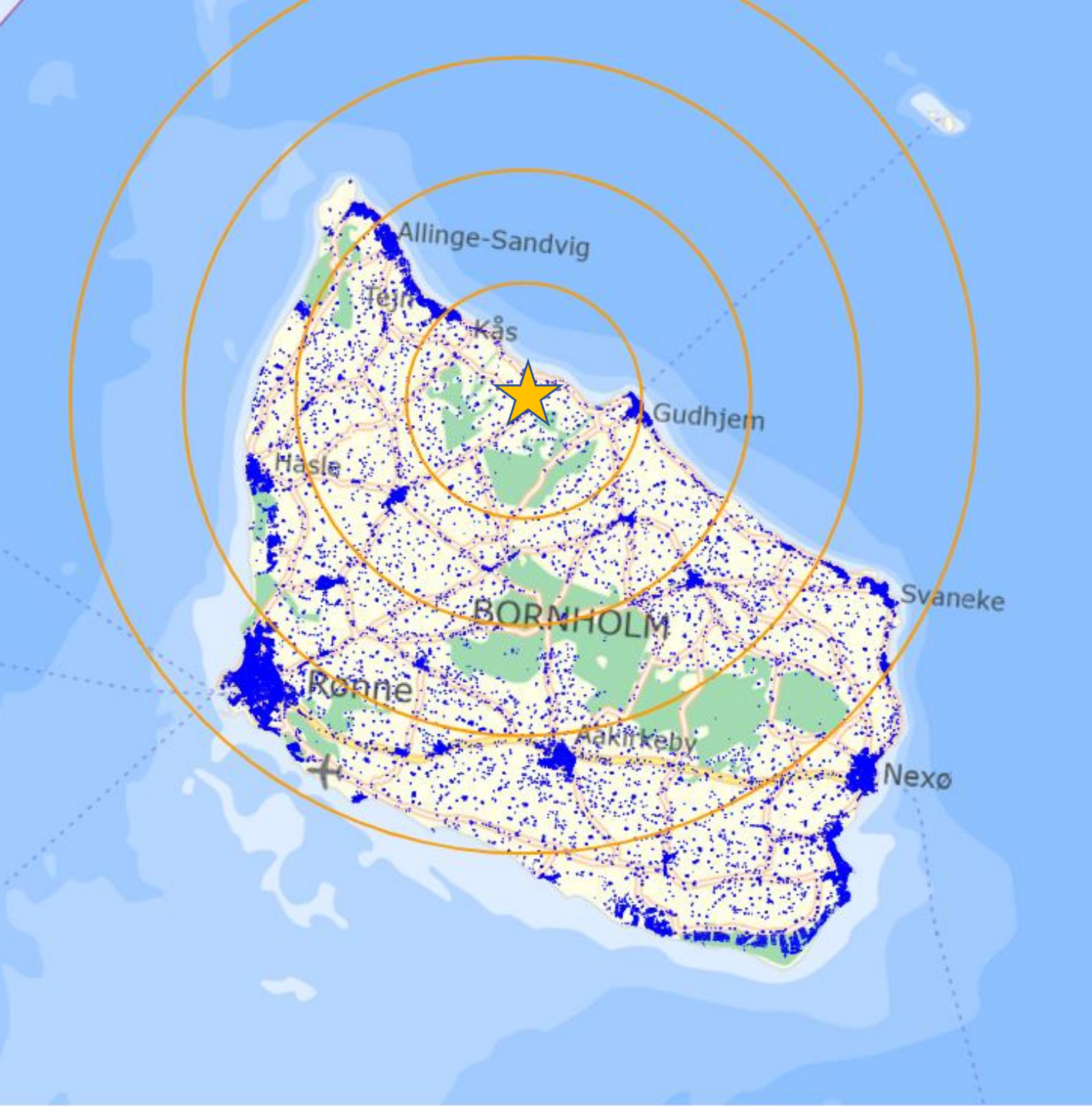
Udviklingsplanen skal synliggøre stedbundne kvaliteter og pege på tiltag til udvikling af Rø, der er realistiske at gennemføre og som kan forbedre det sociale liv, foreningslivet, friluftslivet, erhvervslivet og generelt være til glæde for lokalsamfundet, besøgende og turister.

Ved at aktivere og inddrage borgerne i udarbejdelsen af udviklingsplanen er det målet at skabe et grundlag, som både lokalsamfundet og Bornholms Regionskommune kan stå på mål for i udviklingen af Rø.

VELKOMMEN TIL VORES RØ

Rø ligger på Nordbornholm godt én km fra kysten mellem Tejn (ca. 5.5 km) og Gudhjem (ca. 6.5 km).

Rovej

Rovej

Rovej

Rovej

Helligdomsvej

Lindeskovvej

Spellingevej

Spellingevej

Ro Skolevej

Vassebækvej

Rostadvej

Ro brovej

Ro brovej

Ro brovej

VELKOMMEN TIL VORES RØ

Vores motto er **NATUR OG NÆRVÆR**

Derfor siger vi om os selv:

"Rø, ro og fred"

*"I Rø har vi tid og plads til ro og
fordybelse for alle"*

*"Her er så mørkt om natten, at
man ligefrem kan høre stilheden"*

VORES RØ

Natur, kultur og turisme

Rø er en stationsby, der lå på den tidligere Allingebane. Byen har ingen bymidte, men en åben plads/lille torv er anlagt på arealet foran den tidligere stationsbygning.

Rø kirke ligger ved indkørslen til byen og grænser med sin kirke- og præstegård op til åbne landbrugsarealer mod syd og øst. Der er et stiforløb fra den gamle station gennem byen til kirken og Præsteskoven.

Vi er et attraktivt sted at bo, tæt på landskabs- og naturværdier i det åbne land med nærhed til kysten. Det skyldes, at vi har rigtig mange naturskønne oplevelser tæt på. Vi har både klipper, skov og hav i baghaven, der alt sammen fungerer som base for udadvendte aktiviteter.

Langs kysten ligger Døndalen med Danmarks største vandfald og Helligdomsklipperne med bl.a. grotte-edderkopper i den Sorte Gryde. Ved kysten ligger Bornholms Kunstmuseum, som i nærmeste fremtid bygges ud og lægges sammen med Bornholms Museum.

Om sommeren sejler en kystbåd tursejladts mellem Gudhjem og Helligdomsklipperne. Inde i landet ligger Rø Plantage med sprækkedale, søer og kuperet skov samt Spellingemose, hvor der er et rigt fugleliv.

VORES RØ

Offentlig service

Rø hører til i to skoledistrikter, henholdsvis Kongeskær (Allinge) og Svartingedal (Hasle). Desuden har vi to privatskoler i området. BAT busrute 2 Rønne-Allinge har stop i Rø by.

Erhverv

Byens tidligere skole lukkede midt i firserne, den sidste dagligvareforretning i halvfemserne og den ikoniske 'squash-købmand' i 00'erne. I den gamle skole har vi i dag en velfungerende botilbud; Røbo, for voksne med varig fysisk og psykisk funktionsnedsættelse.

Ud over det omliggende landbrug, der præger området, har vi et badehotel, to restauranter og en cafe med tilhørende ferieejligheder, et overnatningssted med glamping, flere håndværkervirksomheder og fødevarerproducenter, et stort antal kunstnere og kunsthåndværkere, samt tre golfbaner med fire forskellige golf-typer og tilhørende feriehus i området, foruden en klatrepark-attraktion.

VORES RØ

Foreninger

Vi har organiseret os i en række foreninger, herunder en borgerforening, hvis medlemmer består af både gamle Rø-borgere, nytilflyttede og sommerhusbeboere. Desuden har vi en idrætsforening, en jagtforening, rideklub, pensionistforening og et fælles menighedsråd med Klemensker.

Medborgerhus

Alle foreningerne ejer og driver sammen Rø Medborgerhus med tilhørende sportsplads og hundeluftergård.

Hvert år danner medborgerhuset ramme om ca. 100 møder og sociale arrangementer. Huset rummer nemlig både klubhus, mødelokaler og idrætshal med både floorball og linedancehold, men kan også lejes til private fester og arrangementer.

VORES RØ

Vi bor 413 mennesker i Rø sogn (2021), heraf 55% mænd (mod 49,5 på Bornholm som helhed). Befolkningstallet er faldet med 3,5% siden 2016, men fremover viser prognosen at indbyggertallet vil være stabilt.

Vi har haft en kraftig vækst på 19% i antallet af børn. Det har betydning for vores vision om at gøre en ekstra indsats for at styrke fællesskabet omkring børnefamilierne i byen.

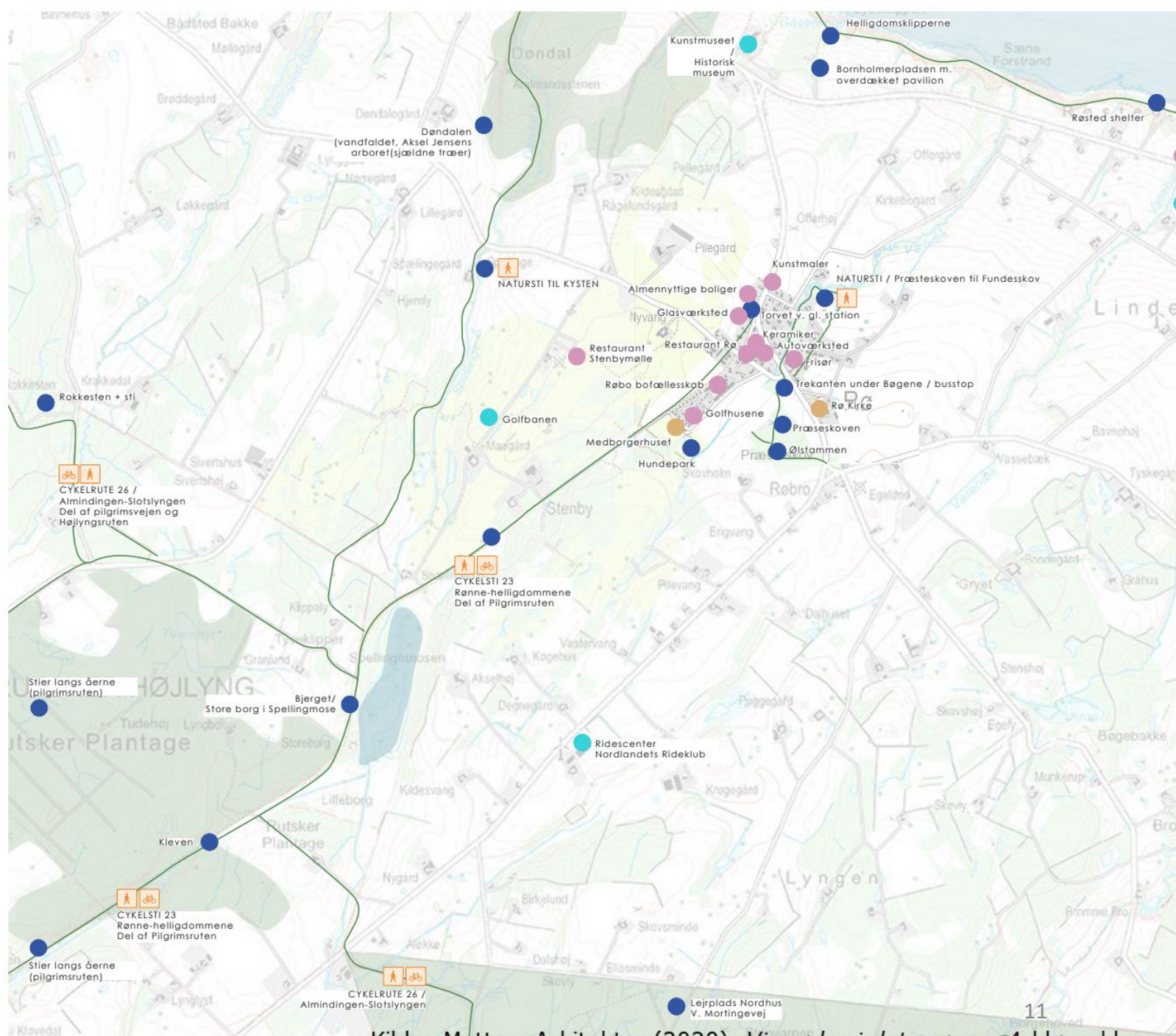
Befolkning Rø sogn	Antal personer 2021	Andel af befolkning (%)	Udvikling 2016-21 (%)
I alt	413	100	-3,5
Heraf			
Mænd	227	55,0	-6,2
Kvinder	186	45,0	0,0
Børn	63	15,3	18,9
Unge 15-19 år	12	2,9	-20,0
20-64 år	214	51,8	-14,4
65 og ældre	124	30,0	12,7
Gennemsnitsalder	49,6 år		
Tilflyttede 2015-20	246		
Fraflyttede 2015-20	282		

Befolkningsudvikling Rø sogn, 2006-33

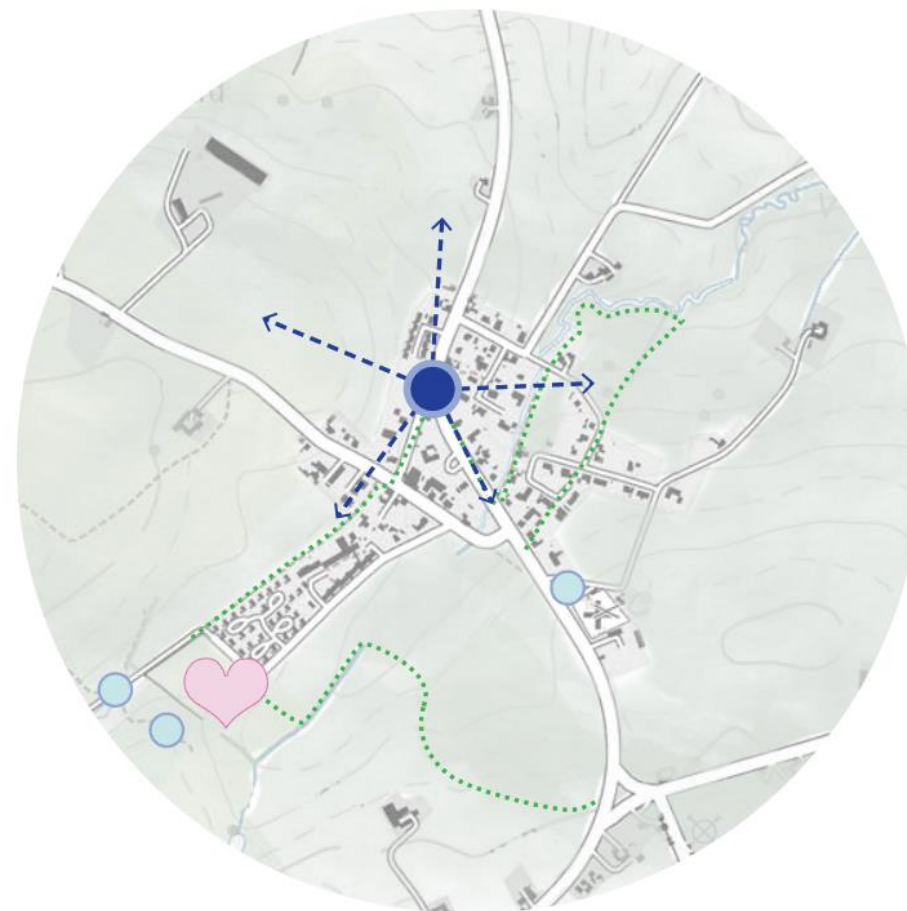
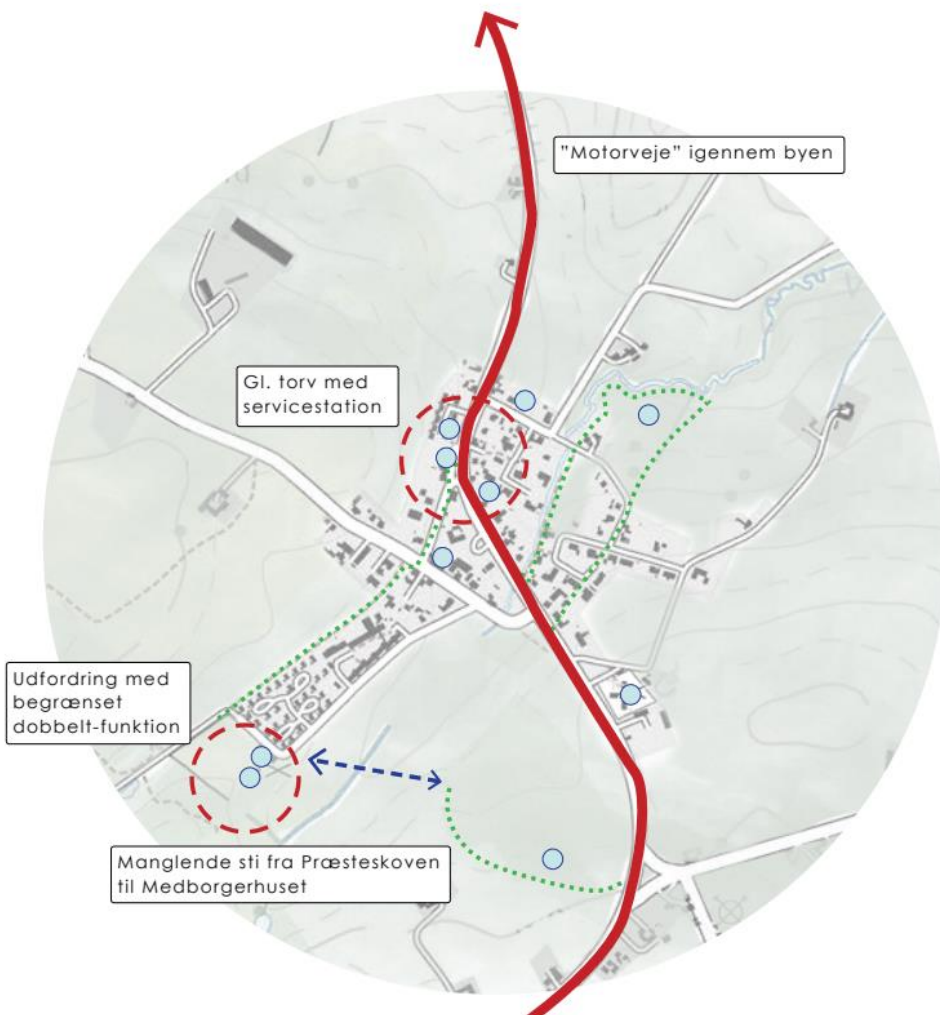

EKSISTERENDE KVALITETER OG MØDESTEDER

- SIGNATURFORKLARING**
- **SAMLING OG EVENT**
Kirker, borgerhuse og private forsamlingshuse
  - **SERVICEFUNKTION**
Ærinde, institutioner, butikker og erhverv
  - **SOCIALE AKTIVITETER**
Aktiviteter åbne for alle
  - **I DET GRØNNE**
Stier, shelters, parker, haver og elementer i naturen

UDFORDRING OG VISION

UDVIKLINGSIDEER

Eksist. servicestation opgraderes med opholdsmøbel og klynge-info skilt, samt historisk info om Rø i gamle dage

INFO VED DEN GAMLE STATION
 SERVICESTATION TORVET

GLASVÆRKSTED

KUNSTMALER

KERAMIKER

RESTAURANT RØ

FUNDERSKOV

SAMTALESTIEN

Sfi der fokuserer på den gode samtale

TREKANTEN UNDER BØGENE / BUSSTOP

RØ KIRKE

INFO SKILT START SKUMRINGSTUREN

I projektet *Vi mødes i det Grønne* har arkitektfirmaet Matters Arkitekter kortlagt udfordringer og muligheder i Rø:

GOLFBANEN

INFO

SHELTER MED BÅLPLADS +HEST

Ny to-delt indgang med udesamling, udekøkken og HCP-toilet

NY INDGANG MEDBORGERHUSET

HUNDELUFTERPARKEN

STI FORLÆNGES MELLEML PRÆSTESKOVEN OG MEDBORGERHUSET

PRÆSTESKOVEN

ØLSTAMMEN

SIGNATURFORKLARING

FORSLAG TIL PRIVATE INITIATIVER

NEDSLAG / VI MØDES I DET GRØNNE

EKSISTERENDE KVALITETER, OPLEVELSER OG MØDESTEDER

Kilde: Matters Arkitekter (2020). *Vi mødes i det grønne*, 4-kløverklyngen

VORES VISIONER

#1

Vi oplever en vækst i antallet af børn i området. Det giver mulighed for nye aktiviteter for børn og børnefamilier.

Samtidig oplever vi, at det er svært at samle børnene i området, da de er spredt over forskellige skoler på hele øen.

Derfor vil forbedringer i og omkring vores medborgerhus som ramme om fælles sociale og sportslige aktiviteter være en styrke for hele byen.

“De deltidsbornholmere der køber vores huse som fritidsboliger, opdager vores mange kvaliteter og er her meget mere end de selv havde regnet”

[borger i Rø]

#2

Vi er en by med nærhed til attraktive naturkvaliteter herunder vandre- og cykelstier.

Det styrker os, at 4-KLØVER-KLYNGEN arbejder strategisk sammen med BRK og Destination Bornholm om udvikling af outdooraktiviteter i vores område.

Vi udfordres samtidig af dårlig skiltning og information om Rø's natur, historie og attraktioner, samtidig med at vores samlingssteder ligger gemt af vejen. Byen bliver nemt en by, man bare kører igennem.

Derfor vil vi skabe sammenhæng mellem byens centrum og byens hjerte ved hjælp af formidling og forståelse af byen som naturby.

#3

Vi har mange aktive, levedygtige foreninger, som har et etableret, velfungerende samarbejde i byen.

Samtidig udfordres vi af en vækst i antallet af ældre og dermed en pensionering af foreningslivets frivillige.

Derfor vil vi forstærke samværet og de sociale aktiviteter, der opfordrer til fællesskaber for både fastboende, nye tilflyttere, deltidsbeboere og turister.

INDSATSER

Vores vision for Rø har vi inddelt i tre konkrete indsatsområder:

1. **FORMIDLING**
2. **MØDESTEDER**
3. **FÆLLESSKAB**

"I naturen stimuleres alle vores fem sanser - synssansen, høresansen, lugtesansen, smagssansen og følesansen – vi er sansernes legeplads"

[borger i Rø]

INDSATS FORMIDLING

- Vi vil så gerne have, du bliver lidt længere. Derfor skabes sammenhæng mellem torvet og medborgerhuset gennem information og skiltning.
- Desuden udbygges vores stisystem således at naturens stedbundne og enestående kvaliteter fremhæves og forstærkes.
- På den måde skaber vi bedre anledning til at begive sig ud i naturen og samtidig forbedres oplevelsen.

“Deltidsbornholmerne efterspørger overblik over, hvad der sker her i Rø, for vores avis drukner i reklamerne.

Det er jo vores livsnerve og der er behov for, at vi laver en aktivitetskalender, der skiller sig ud fra alt det andet, der kommer i postkassen”

[borger i Rø]

INDSATS MØDESTEDER

- Vi bygger medborgerhuset om, så det fremover er omkostningslet, bæredygtigt og miljøvenligt.
- Det skal fungere fleksibelt og tage højde for flere funktioner på én gang samtidig med, at det er teknologisk tidssvarende.
- Vi udbygger udendørsfaciliteterne med et naturrum og et udekøkken.
- Vi tilføjer desuden nye mødesteder i området med information om både fortiden og nutiden.

“Det er vigtigt for os, at alle nytilflyttede føler sig velkomne, både helårs- og deltidsborgere”

[borger i Rø]

INDSATS FÆLLESSKAB

- Medborgerhuset og de omkringliggende arealer skal danne rammen om række nye fællesskabsfremmende initiativer.
- Vi vil styrke samværet mellem vores erhvervsliv, fastboende fra hele Bornholm, deltidsbeboere og feriehusejere/lejere og som virker tiltrækkende for potentielle tilflyttere.

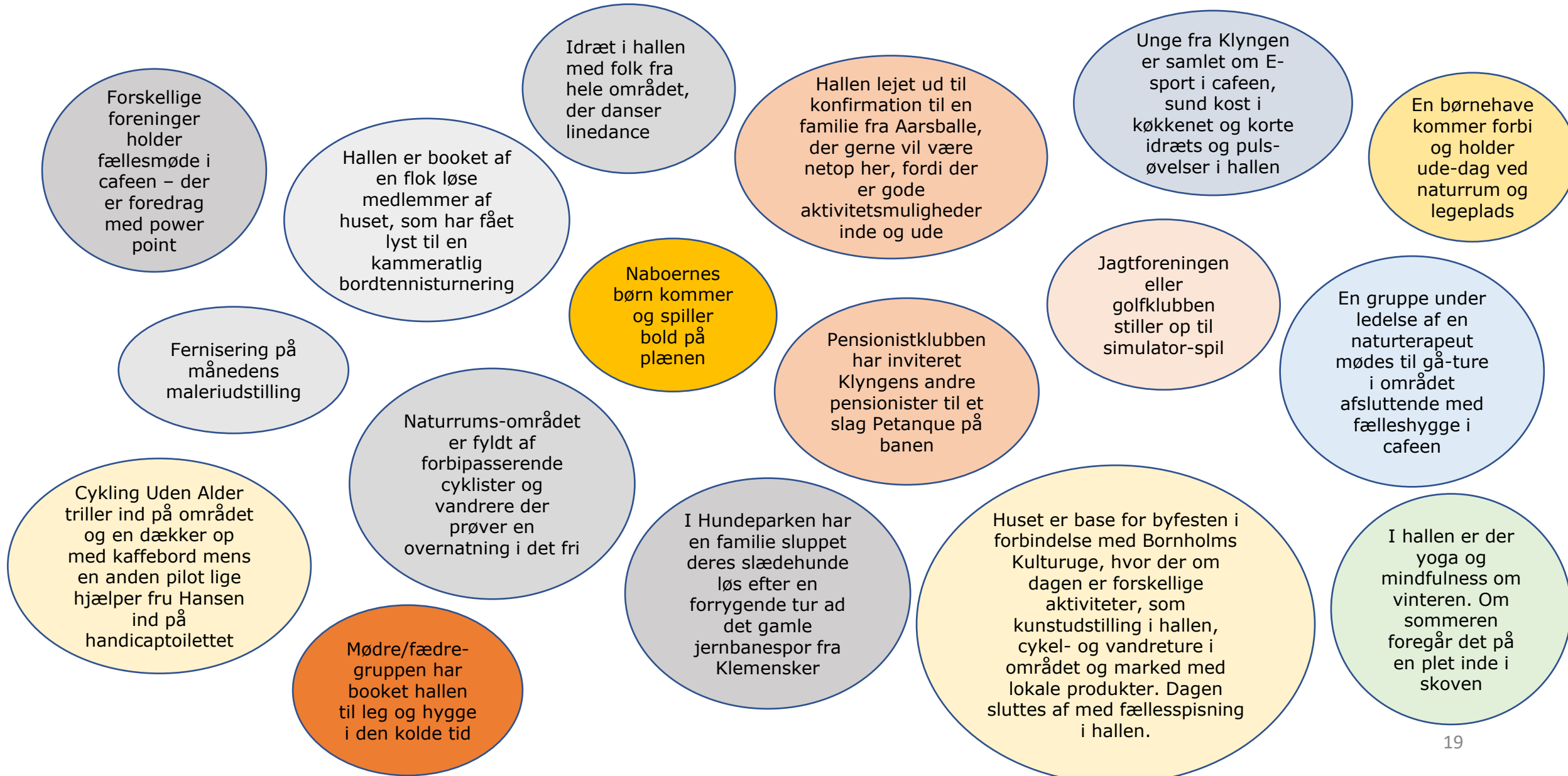
“Der hvor børnene mødes, der mødes forældrene”

“Vi vil gerne lave fællesspisning kombineret med aktiviteter. Det skal være en aflastning for forældrenes hverdag og være for alle målgrupper”

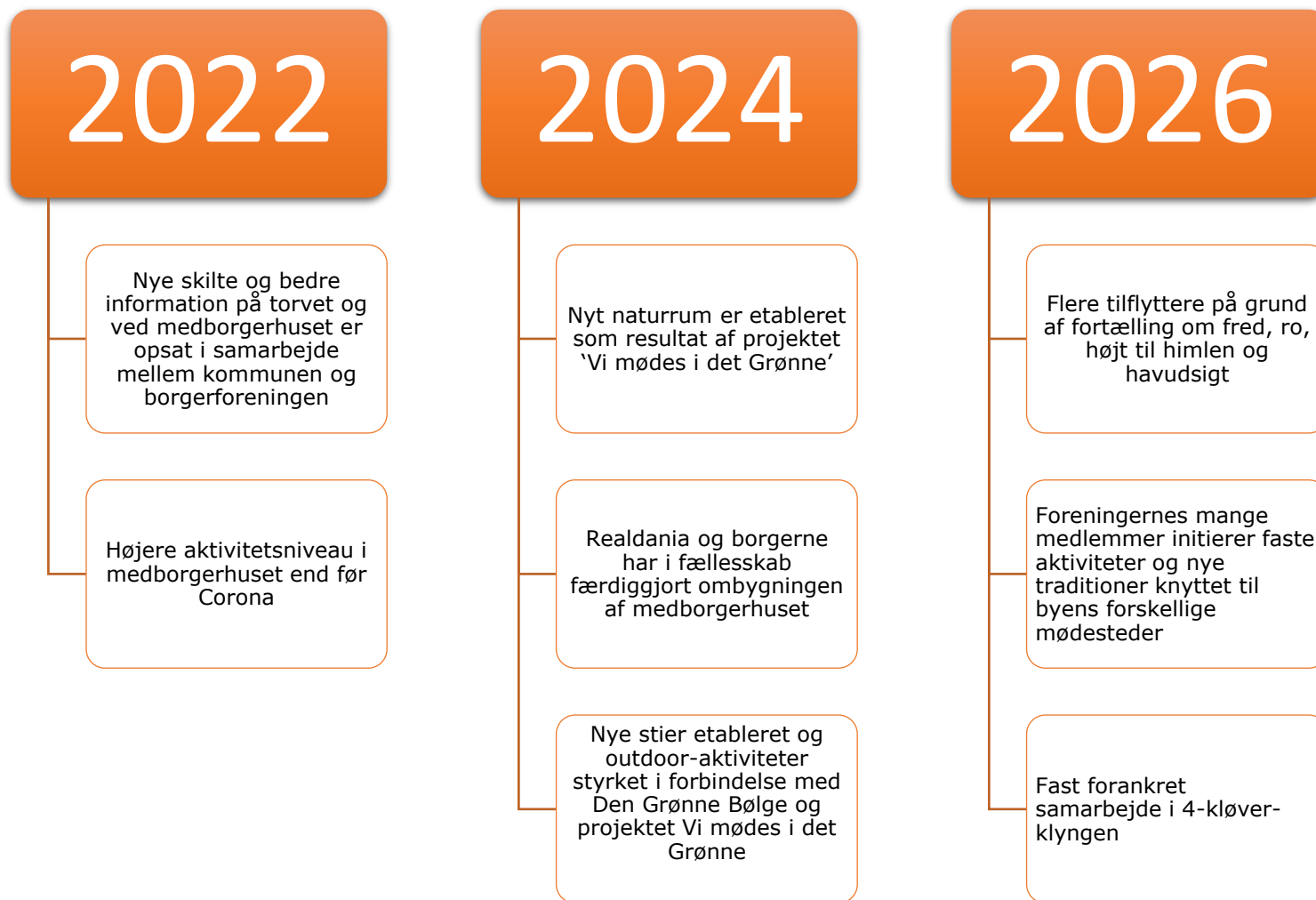
[borger i Rø]

INDSATS FÆLLESSKAB - Medborgerhusets potentielle aktiviteter

NEDSLAG

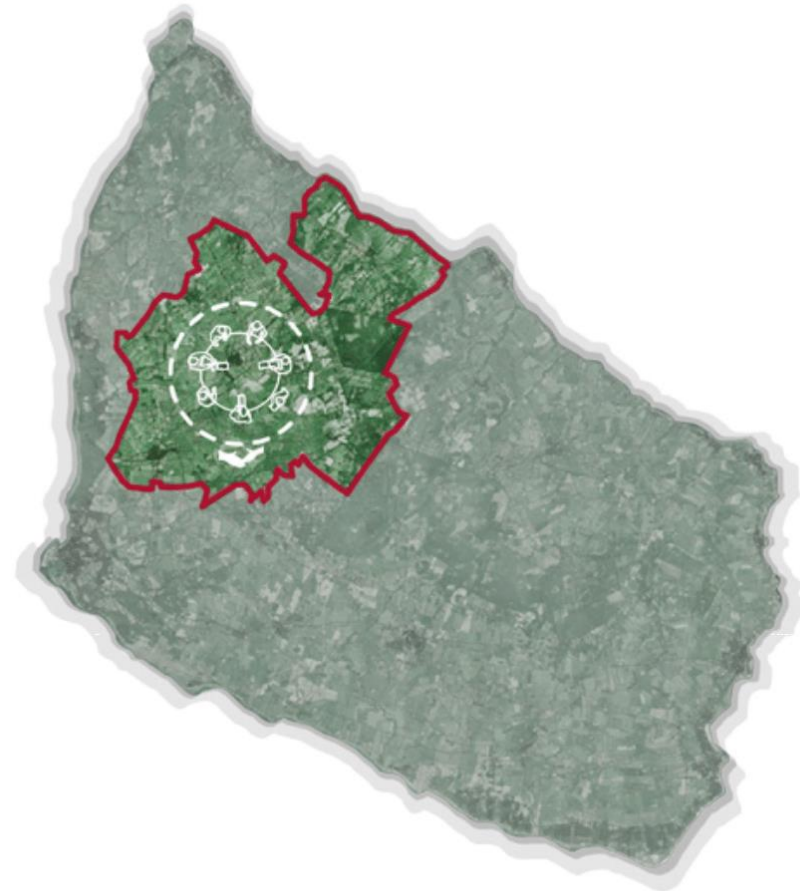

EN DEL AF NOGET STØRRE

4-KLØVER-KLYNGEN består af byerne og lokalområder omkring Aarsballe, Klemensker, Nyker og Rø. Klyngen dækker tre sogne med samlet ca. 3.600 indbyggere. Omkring 500 er medlemmer af én af de fire borgerforeninger.

Der er udarbejdet lokale udviklingsplaner for alle fire byer i klyngen. Udviklingsplanerne tager udgangspunkt i det store arbejde, som i de seneste år, er foregået indenfor rammerne af 4-KLØVER-KLYNGEN og bruger f.eks. en række geografiske kort og grafiske visualiseringer af de fire klyngebyers udfordringer og potentialer, som arkitektfirmaet Matters Arkitekter har udarbejdet på baggrund af møder med borgere og foreninger i projektet: Vi mødes i det Grønne.

4-KLØVER-KLYNGEN ønsker at skabe fællesskab, glæde og samvær på tværs i et attraktivt miljø baseret på både fysisk, social og mental sundhed.

EN DEL AF NOGET STØRRE

Generelt er befolkningsgruppen af ældre stor på Bornholm, og forventes at blive større de kommende år. Klyngen har dog en relativ tiltrækningskraft bl.a. i forhold til yngre førstegangskøbere grundet lave ejendomspriser.

Oplandet til vore mindre lokalsamfund er en overset ressource. Vi ønsker at styrke synet på Klyngen og vore fire lokalsamfund ved i højere grad at inddrage oplandet og naturen omkring os i fortællingen om, hvad vi kan tilbyde. Det skal bl.a. ske ved at styrke foreningslivet og skabe rum for, at flere får lyst til at bevæge sig eller mødes rundt i Klyngen på tværs af de nuværende klubmiljøer.

Ønsket om at videreudvikle det nuværende stinet er et delkoncept, der skal medvirke til at styrke sammenholdet mellem de 4 lokalsamfund.

Målet er at forbinde de nuværende mødesteder (medborgerhuse og idrætsanlæg m.fl.) bedre, så de i højere grad bliver set som en fælles ressource for bevægelse, aktivitet og samvær. Det vil give foreningerne bedre mulighed for at finde sammen om at skabe stærkere klubmiljøer, og forhåbentlig inspirere til nye måder at benytte mødesteder og faciliteter på – både ude og inde.

Tilbagevendende årlige arrangementer og nye initiativer skal i højere grad være rettet mod interesserede i hele Klyngen. Visionen har dannet grundlag for det fælles projekt 'Vi mødes i det Grønne,' der i 2021 fik tilsagn om medfinansiering fra Realdania.

Desuden har klyngen etableret en fælles Klyngeavis, der husstandsomdeles samt organiseret fælles arrangementer og events så som Løvfaldsturen, Kend din klynge, og en fælles klyngedag, der profilerer Klyngens samlede kulturtilbud i forbindelse med Bornholms Kulturuge.

Aarsballeklemenskernykerrø

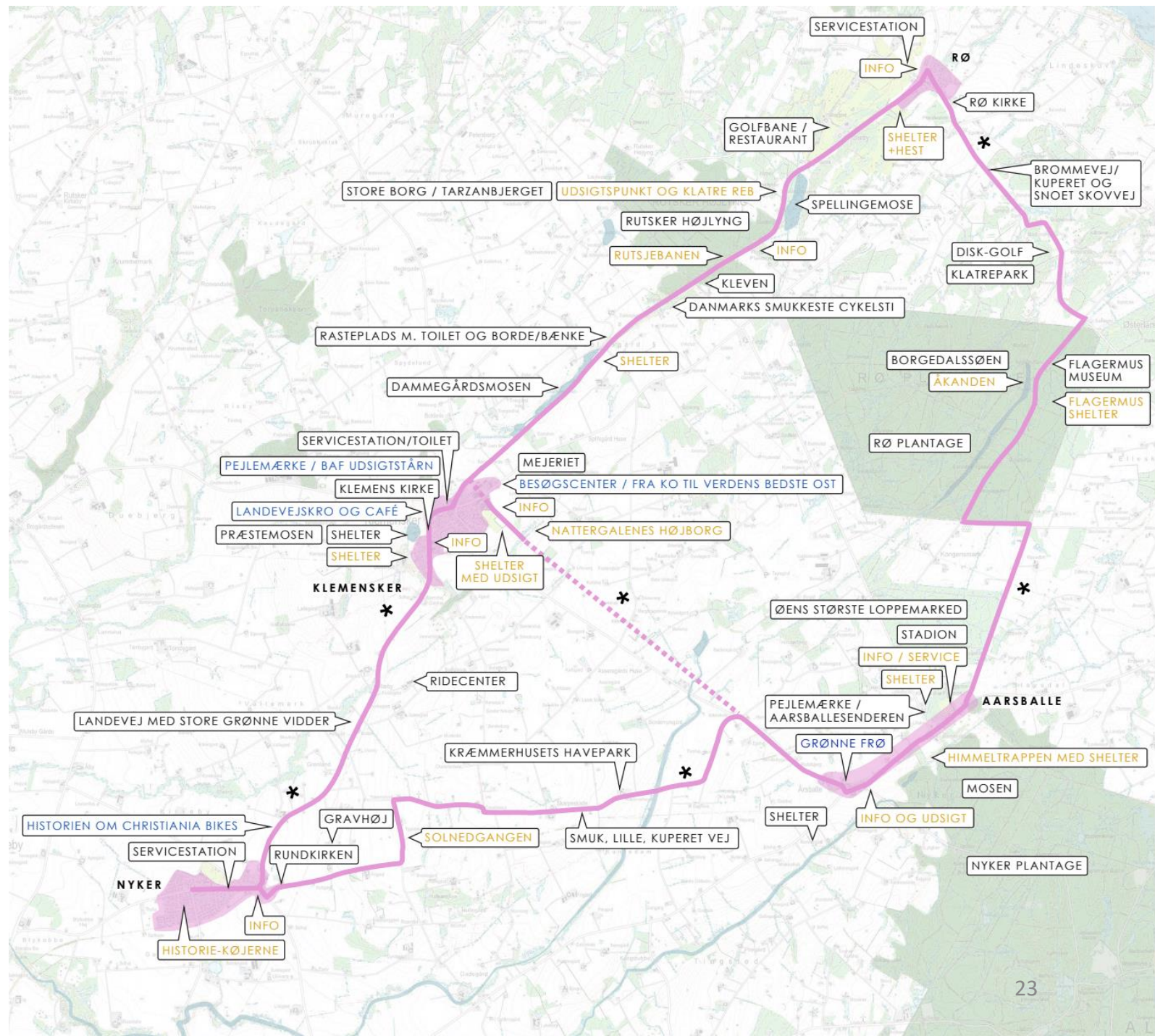

OPLEVELSER KLYNGEN RUNDT

På baggrund af de eksisterende kvaliteter og potentialer, er der placeret en række nedslag rundt i 4-KLØVER-KLYNGEN.

Målet er at:

- Skabe mødesteder, der gør klyngen til en samlet attraktion.
- Forstærke oplevelsen af dens natur.
- Give mulighed for ophold og overnatning
- Oplyse om steder og muligheder og give information om både de kulturhistoriske og landskabelige værdier.

KOLOFON

Udviklingsplanen for Rø er udarbejdet af CRT i samarbejde med BRK og aktive borgere.

- TEKST: Repræsentanter for foreningerne i Rø, BRK og CRT
- ILLUSTRATIONER OG KORT:
  - SIDE 11, 12, 13, 21, 23: Matters Arkitekter
  - SIDE 22: Jane Hamilton
- FOTOS: SIDE 1, 3, 10, 24: Herdis Terkelsen
SIDE 2, 5, 6, 7, 8, 9, 15, 16, 17, 18: BRK
- LOKAL KONTAKTPERSON: Herdis Terkelsen
herdis.terkelsen@icloud.com

Lene Havtorn Larsen og Jesper Manniche
Center for Regional- og Turismeforskning, Bymarken 12, 3790 Hasle
Telefon: +45 5644 1144 • mail: crt@crt.dk • www.crt.dk

Center for Regional- og Turismeforskning er et center for anvendt forskning, der løfter analyse- og udviklingsopgaver samt forskningsprojekter med særligt fokus på yderområder. Centrets primære fokus er regional udvikling med fokus på yderområder, turisme i et destinationsperspektiv samt modeløkonomisk analyse. CRT er beliggende på Bornholm og har eksisteret siden 1994.

©2022 Center for Regional- og Turismeforskning, Lene Havtorn Larsen

